

Prawne umocowania standardów w zakresie kształtowania zieleni

(stan na 1.08.2018)

Opracowanie: Mariusz Krynicki

Spis treści

1. Wstęp	2
2. Zieleń w pasach drogowych	4
2.1. Projektowanie zieleni w pasach drogowych	4
2.2. Utrzymanie zieleni w pasach drogowych.....	7
3. Infrastruktura podziemna	12
3.1. Projektowanie	12
3.1.1. Sieci gazowe	12
3.2. Linie elektroenergetyczne – projektowanie	13
4. Cieki wodne	13
4.1. Melioracja – utrzymanie	13
4.2. Cieki wodne i potoki – projektowanie	13
4.3. Cieki wodne i potoki – utrzymanie	14
5. Linie kolejowe	14
5.1. Projektowanie	14
5.2. Utrzymanie.....	15
6. Przepisy budowlane	17
6.1. Projektowanie	17
6.2. Przepisy budowlane – prowadzenie prac budowlanych.....	18
6.3. Ciągi przeciwpożarowe.....	20
7. Inne przepisy	20
7.1. Rekultywacja – utrzymanie.....	20
7.2. Stosunki sąsiedzkie	20
7.3. Pozostałe	21
8. Wykaz aktów prawnych.....	23

Wszystkie ilustracje przedstawione w opracowaniu pochodzą z cytowanych aktów prawnych.

1. Wstęp

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.).

tereny zieleni (art.5 pkt21) - tereny **urządzone** wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje **publiczne**, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzyszącą **drogom na terenie zabudowy**, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom dworcem kolejowym **oraz obiektom przemysłowym**;

Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw stanowi realizację założeń przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 11 czerwca 2013 r

Proponowana definicja wskazuje, że okolicznością pozwalającą za uznanie danego terenu **za teren zieleni będzie pełnienie funkcji publicznej przez ten teren i co z tym się wiąże jego publiczna dostępność**¹

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2067).²

(art.36 ust.1 pkt1) Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga: prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni

(art.36 ust.1 pkt11) Pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków wymaga: podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni

(Art.3)

pkt6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji *zabytku*, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;

pkt7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych *zabytku*, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;

pkt8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego,

¹ Str.28 uzasadnienia do Projektu z dnia 4 listopada 2013, ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz o zmianie niektórych innych ustaw

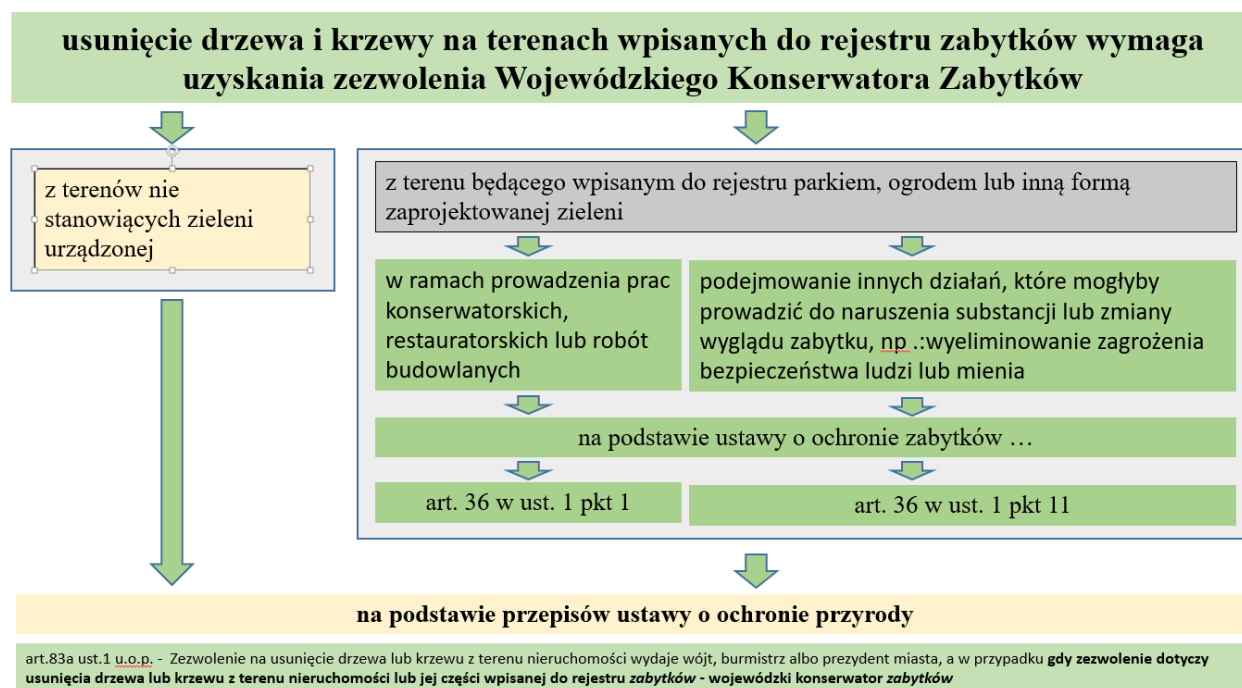
Jako realizację założeń przyjętych przez Radę Ministrów w dniu 11 czerwca 2013 r.

[źródło:] Strona internetowa Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/druk.xsp?nr=2656> [dostęp:] 13.03.2018r.

[źródło:] Strona internetowa Rządowego Centrum Legislacji, <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/188206/katalog/188210#188210> [dostęp:] 13.03.2018r.

² Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 3 października 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180002067> [dostęp:] 02.11.2018r.

podejmowane przy *zabytku* lub w otoczeniu *zabytku*

Ryc. 1. Schemat procedury usuwania drzew i krzewów na terenach wpisanych do rejestru zabytków

Uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie (7 sędziów NSA W-wa) z dnia 19 października 2015 r. II OPS 3/15

Zgodnie z art. 83a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.) **organem właściwym do wydania zezwolenia** na usunięcie drzewa lub krzewu z terenu nieruchomości, na której znajduje się wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny, ruralistyczny lub zespół budowlany w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. b w zw. z art. 3 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r. poz. 1446 z późn. zm.) **jest wojewódzki konserwator zabytków**

2. Zieleń w pasach drogowych

2.1. Projektowanie zieleni w pasach drogowych

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 124).

(§7 ust.2 pkt4 oraz ust.3) Szerokość ulicy w liniach rozgraniczających, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, nie powinna być mniejsza niż określona w tabeli:

Klasa ulicy	Najmniejsza szerokość w liniach rozgraniczających ulicy o przekroju		
	jednojezdniowym (m)	dwujezdniowym (m)	
	1 × 2	2 × 2	2 × 3
1	2	3	4
S	-	40	50
GP	30	40	50
G	25	35	45
Z	20	30	-
L	12	-	-
D	10	-	-

W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych trudnymi warunkami terenowymi lub istniejącym zagospodarowaniem, dopuszcza się przyjęcie mniejszych szerokości ulic niż podane w ust. 1, jednak pod warunkiem spełnienia wymagań, o których mowa w § 6. Przyjęcie mniejszej szerokości ulicy w liniach rozgraniczających wymaga przeprowadzenia analizy obejmującej: wpływ istniejącego wartościowego *zadrzewienia*

Szerokość ulicy, określona w ust. 1, powinna być odpowiednio zwiększona, jeżeli przewiduje się umieszczenie w tej ulicy większej liczby pasów ruchu, torowiska tramwajowego, ścieżek rowerowych, pasów lub zatok postojowych, pasów *zieleni* wysokiej lub urządzeń odwodnienia powierzchniowego

(§44 ust.3) Szerokość chodnika powinna być odpowiednio zwiększona, jeżeli oprócz ruchu pieszych jest on przeznaczony do usytuowania urządzeń technicznych, w szczególności podpór znaków drogowych, słupów, *drzew*, wejść lub zjazdów utrudniających ruch pieszych.

(§52) 1. **Pas zieleni** może być elementem pasa drogowego, jeżeli pełni funkcje estetyczne lub związane z ochroną środowiska albo przyczynia się do wypełnienia wymagań określonych w § 1 ust. 3 rozporządzenia.

2. **Zieleń w pasie drogowym** nie powinna zagrażać bezpieczeństwu uczestników ruchu, ograniczać wymaganego pola widoczności, skrajni drogi oraz utrudniać utrzymania drogi.

3. Wymiary i zagospodarowanie **pasa zieleni izolacyjnej**, ograniczającego wzajemnie negatywne oddziaływanie drogi i środowiska, dostosowuje się do warunków wynikających z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

(§53)

1. **Szerokość pasa zieleni**, zapewniająca wystarczające warunki jej wegetacji i pielęgnacji

powinna wynosić co najmniej 3,0 m, jeżeli jest to rząd *drzew*, żywopłot lub pasmo krzewów.

2. **Drzewa w pasie drogowym** powinny być tak usytuowane, żeby w okresie swojej wegetacji nie powodowały niszczenia nawierzchni drogi oraz nie utrudniały użytkowania chodników przez pieszych, w szczególności przez osoby niepełnosprawne.

3. **Odległość pnia drzewa od krawędzi jezdni** nie powinna być mniejsza niż 3,0 m, a w wypadku przebudowy albo remontu drogi dopuszcza się mniejszą odległość, jeśli będą spełnione pozostałe warunki określone w rozporządzeniu.

4. Ustalenie odległości urządzeń inżynierskich, drogowych i budowlanych **od drzew** lub terenów wpisanych do rejestru zabytków lub obszarów objętych ochroną konserwatorską wymaga uzgodnienia z właściwym terenowo wojewodą.

(§76) Wyspa kanalizująca ruch wyodrębniona z jezdni powinna wyraźnie różnić się od jezdni, a umieszczone na niej urządzenia lub **zieleni** nie powinny ograniczać wymaganego pola widoczności.

(§106 ust.3 pkt2) Kolektor kanalizacji deszczowej powinien być usytuowany, na jednojezdniowej drodze pod chodnikiem, pasem zieleni, poboczem lub poza koroną drogi, jeżeli uzasadniają to względy zagospodarowania pasa drogowego.

(§134 ust.5 pkt1) Jako osłony przeciwoślńieniowe mogą być stosowane w szczególności: krzewy lub *drzewa*;

(§140 ust.7b pkt1) Umieszczenie w pasie drogowym urządzeń infrastruktury technicznej niezwiązanej z drogą, zwanej dalej "infrastrukturą", nie może naruszać elementów technicznych drogi oraz nie może przyczyniać się do czasowego lub trwałego zagrożenia bezpieczeństwa ruchu albo zmniejszenia wartości użytkowej drogi, a także nie może wpływać negatywnie na system korzeniowy *drzew* rosnących w pasie drogowym.

(§140 ust.7b pkt1) Infrastruktura liniowa napowietrzna i podziemna przebiegająca wzdłuż drogi poza pasem drogowym powinna być zlokalizowana w taki sposób, aby: nie wpływała negatywnie na system korzeniowy *drzew* rosnących w pasie drogowym

(§182 ust.1) Jeżeli prognozowane stężenia substancji zanieczyszczających w otoczeniu drogi przekraczają wartości dopuszczalne, określone w przepisach odrębnych, należy przewidzieć zastosowanie środków ochrony powietrza, ograniczających skutki działania tych substancji. Podstawowym urządzeniem ochrony są pasy *zieleni* izolacyjnej.

(§185) Przy projektowaniu i wykonywaniu drogi ogranicza się możliwe zmiany i zakłócenia w stosunkach wodnych, uwzględniając przepisy prawa wodnego oraz naruszania powierzchniowych utworów geologicznych, a także warunki wynikające z decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Urządzenia ochrony wód i gleb mogą być wykonane także po wybudowaniu drogi w przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń wód i gleb. Za podstawowe urządzenia ochrony uważa się: w odniesieniu do gleb, poza środkami wymienionymi w pkt 1 - także pasy *zieleni* izolacyjnej

(§188 ust.1 pkt4) Podstawowymi środkami ograniczającymi zagrożenia wynikające z negatywnego wpływu drogi na przyrodę, krajobraz, grunty rolne i leśne są: pasy *zieleni* izolacyjnej;

(§191) Otaczające drogę tereny *zielone* powinny być zaprojektowane z uwzględnieniem charakteru terenu przylegającego do pasa drogowego.

(§192) Na terenach przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod budowę drogi, jeżeli warunki miejscowe na to pozwalają, co najmniej 10% powierzchni powinno być przeznaczony pod *zieleni*, jeżeli decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu nie stanowi inaczej

(§193 ust.1) *Zieleni* w pasie drogowym powinna być zaprojektowana z uwzględnieniem jej roli i zadań, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa ruchu, estetyki i funkcji związanych z jej

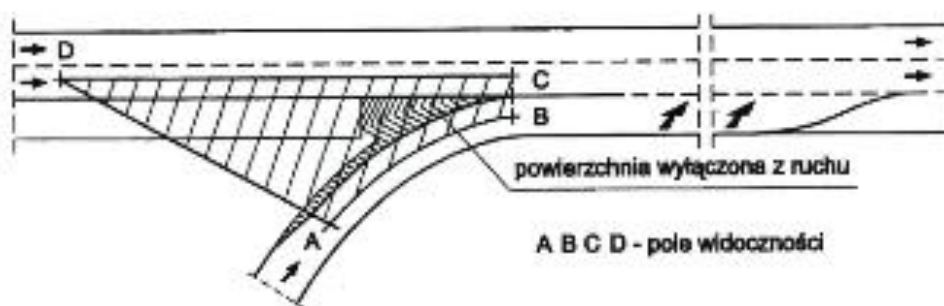
pozytywnym wpływem na środowisko, a zwłaszcza jako środek jego ochrony przed hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza i gleb.

(§194) Usytuowanie elementów zagospodarowania terenów zieleni powinno być zgodne z wymaganiami wynikającymi z przepisów odrębnych

ZAŁĄCZNIK Nr 2 WARUNKI WIDOCZNOŚCI NA SKRZYŻOWANIACH I ZJAZDACH

Do Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie

(Ust.3.2) W polu widoczności, oznaczonym na rysunku 1, umieszczonym nad jezdnią na wysokości 1 m, nie powinny znajdować się żadne przeszkody. Nie są przeszkodami w rozumieniu niniejszego załącznika poruszające się pojazdy, piesi i inne osoby znajdujące się na drodze, pnie pojedynczych *drzew*, podpory znaków drogowych

ZAŁĄCZNIK Nr 3 WARUNKI WIDOCZNOŚCI NA WJAZDACH Z PASEM WŁĄCZANIA

Do Rozporządzenia Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie

(Ust.10) Na wjeździe z pasem włączania na jezdnię drogi klasy A, S lub GP, na jezdnię zbierająco-rozprowadzającą lub na łącznicę powinny być zapewnione wolne od przeszkód pola widoczności: Pola widoczności, o których mowa w ust. 1, powinny być wolne od przeszkód. Nie są przeszkodami w rozumieniu niniejszego załącznika poruszające się pojazdy, piesi i inne osoby znajdujące się na drodze, pnie pojedynczych *drzew*, podpory znaków drogowych

Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2062 z późn. zm.).

(Art.61) W pozwoleniu na budowę regionalnej sieci szerokopasmowej wojewoda zezwala, w zakresie niezbędnym do realizacji inwestycji, na usunięcie *drzew* lub krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji inwestycji regionalnej sieci szerokopasmowej. Do inwestycji w zakresie lokalizacji regionalnej sieci szerokopasmowej nie stosuje się przepisów [rozdziału 4](#) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.), z wyjątkiem [art. 83f ust. 1](#) oraz [art. 84-89](#) tej ustawy wnioski o pozwolenie na budowę dodatkowo zawiera

1) inwentaryzację *drzew* lub krzewów znajdujących się na terenie objętym wnioskiem, z

wyszczególnieniem gatunku, obwodu pnia *drzewa* mierzonego na wysokości 130 cm oraz przeznaczenia i dotychczasowego sposobu wykorzystywania terenu, na którym rosną *drzewa* lub krzewy, oraz

2) plan gospodarki zielenią, jako część projektu zagospodarowania działki lub terenu, w którym określa się przyczynę i termin zamierzonego usunięcia poszczególnych *drzew* lub krzewów, wielkość powierzchni, z której zostaną usunięte krzewy, oraz planowane nasadzenia zastępcze.

Wojewoda może w pozwoleniu na budowę regionalnej sieci szerokopasmowej nałożyć obowiązek przesadzenia *drzew* lub krzewów we wskazane miejsce lub zastąpienia ich innymi *drzewami* lub krzewami, w liczbie nie mniejszej niż liczba usuwanych *drzew* lub krzewów.

2.2. Utrzymanie zieleni w pasach drogowych

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2222 z późn. zm.).

(Art.20 pkt16) Do zarządcy drogi należy w szczególności: utrzymywanie zieleni przydrożnej, w tym sadzenie i usuwanie *drzew* oraz krzewów

(Art.39 ust.1 pkt12) Zabrania się dokonywania w pasie drogowym czynności, które mogłyby powodować niszczenie lub uszkodzenie drogi i jej urządzeń albo zmniejszenie jej trwałości oraz zagrażać bezpieczeństwu ruchu drogowego. W szczególności zabrania się: usuwania, niszczenia i uszkodzania *zadrzewień* przydrożnych

(Art.4 pkt22) *zielen* przydrożna - roślinność umieszczoną w pasie drogowym, mającą na celu w szczególności ochronę użytkowników drogi przed oślepieniem przez pojazdy nadjeżdżające z kierunku przeciwnego, ochronę drogi przed zawiewaniem i zaśnieżaniem, ochronę przyległego terenu przed nadmiernym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza, wody i gleby;

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.).

(Art.83a ust.2a oraz art.83f) Zezwolenie na usunięcie drzewa³ w pasie drogowym drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli, wydaje się po uzgodnieniu z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Przepisów nie stosuje się do:

- krzewu albo krzewów rosnących w skupisku, o powierzchni do 25 m²;
- krzewów na terenach pokrytych roślinnością pełniącą funkcje ozdobne, urządzoną pod względem rozmieszczenia i doboru gatunków posadzonych roślin, z wyłączeniem krzewów w pasie drogowym drogi publicznej, na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków oraz na terenach zieleni
- drzew, których obwód pnia na wysokości 5 cm nie przekracza:
 - a) 80 cm - w przypadku topoli, wierzb, klonu jesionolistnego oraz klonu srebrzystego,
 - b) 65 cm - w przypadku kasztanowca zwyczajnego, robinii akacjowej oraz platanu klonolistnego,
 - c) 50 cm - w przypadku pozostałych gatunków drzew;
- drzew lub krzewów owocowych, z wyłączeniem rosnących na terenie nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków lub na terenach zieleni;

³ Dotyczy wszystkich przypadków, a nie tylko pasów dróg publicznych

- drzew lub krzewów stanowiących złomy lub wywroty usuwanych przez: zarządców dróg, z zastrzeżeniem że w przypadkach tych w terminie 30 dni od dnia usunięcia drzewa lub krzewu, przekazują do organu właściwego do wydania zezwolenia na usunięcie drzewa lub krzewu, informację o terminie, miejscu i przyczynie ich usunięcia oraz liczbie drzew lub powierzchni usuniętych krzewów, a także dokumentację fotograficzną przedstawiającą usunięte drzewo lub krzew

(Art.87a ust.2-5) Prace w obrębie *korony* drzewa⁴ nie mogą prowadzić do usunięcia gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% *korony*, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, chyba że mają na celu:

- 1) usunięcie gałęzi obumarłych lub nadłamanych;
- 2) utrzymywanie uformowanego kształtu *korony* drzewa;
- 3) wykonanie specjalistycznego zabiegu w celu przywróceniu statyki drzewa.

Zabieg, o którym mowa w ust. 2 pkt 3, wykonuje się na podstawie dokumentacji, w tym dokumentacji fotograficznej, wskazującej na konieczność przeprowadzenia takiego zabiegu. Dokumentację przechowuje się przez okres 5 lat od końca roku, w którym wykonano zabieg. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 30% *korony*, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, w celu innym niż określony w ust. 2, stanowi uszkodzenie drzewa. Usunięcie gałęzi w wymiarze przekraczającym 50% *korony*, która rozwinęła się w całym okresie rozwoju drzewa, w celu innym niż określony w ust. 2, stanowi zniszczenie drzewa. (Art.87a ust.1) Prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub *korony* drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183).

(§8 i 9) W stosunku do dziko występujących ptaków należących do gatunków, o których mowa w lp. 479 w załączniku nr 1 do rozporządzenia, wprowadza się następujące zakazy: niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd; umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych. zakaz usuwania gniazd, nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne⁵

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408).

⁴ Dotyczy wszystkich przypadków, a nie tylko pasów dróg publicznych

⁵ Nawet w przypadku gdy drzewa i krzewy można usunąć bez zezwolenia (o którym mowa w art.83f ust.1 ustawy o ochronie przyrody), nadal obowiązują zakazy niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd ptasich (zgodnie z §6 ust.1 pkt8 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Dz. U. poz. 2183), w związku z art.51 i art.52 ustawy o ochronie przyrody. Osoba która dopuści się usunięcia drzewa z gniazdem ptasim, zgodnie z art.131 pkt14 ustawy o ochronie przyrody, popełnia wykroczenie i podlega karze aresztu albo grzywny. Orzekanie w tych sprawach, następuje na podstawie przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczeniach

Natomiast aby zastosować wyłączenie dotyczące terminów (wskazanych w §9 pkt2 Rozporządzenia w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt) od dnia 16 października do końca lutego, w których to można usuwać gniazda ptasie, muszą być spełnione łącznie dwie przesłanki:

Po pierwsze: drzewa na których znajdują się gniazda, muszą rosnać na „terenach zieleni”.

Po drugie: drzewa na których znajdują się gniazda są usuwane, ponieważ wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne

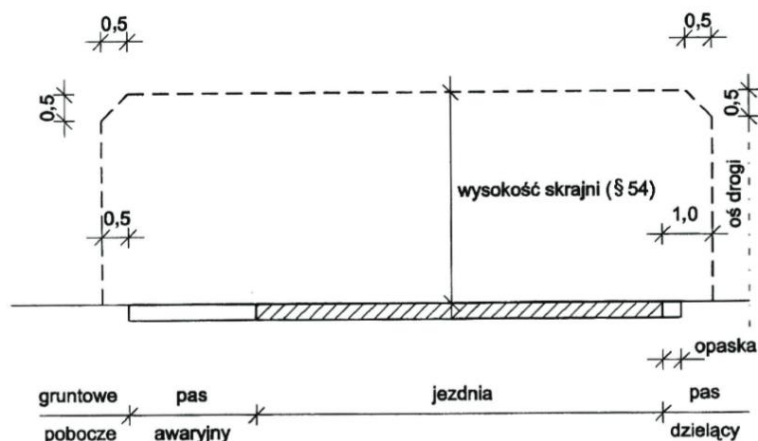
(§6) W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową oraz należących do gatunków objętych ochroną ścisłą wprowadza się następujące zakazy: umyślnego niszczenia; umyślnego zrywania lub uszkodzenia; niszczenia ich siedlisk; *Zezwolenie na odstępstwo od zakazów wydaje Generalny bądź Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska*

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 124).

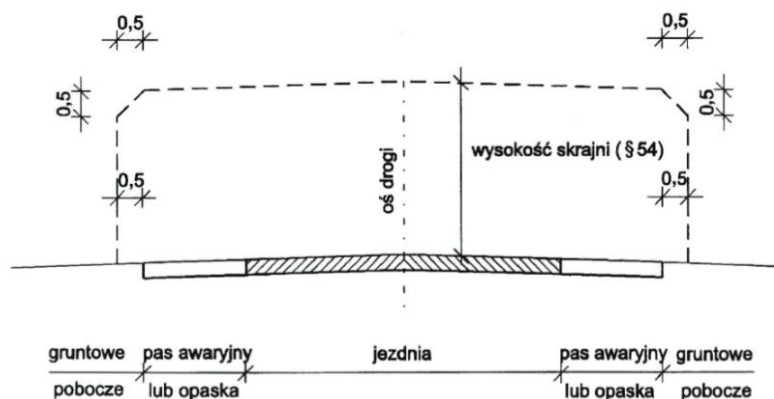
(§ 54) Nad drogą powinna być zachowana wolna przestrzeń, zwana dalej "skrajnią drogi", o wymiarach określonych w załączniku nr 1.

Wysokość skrajni drogi, o której mowa w załączniku nr 1, powinna być, z zastrzeżeniem ust. 3, nie mniejsza niż:

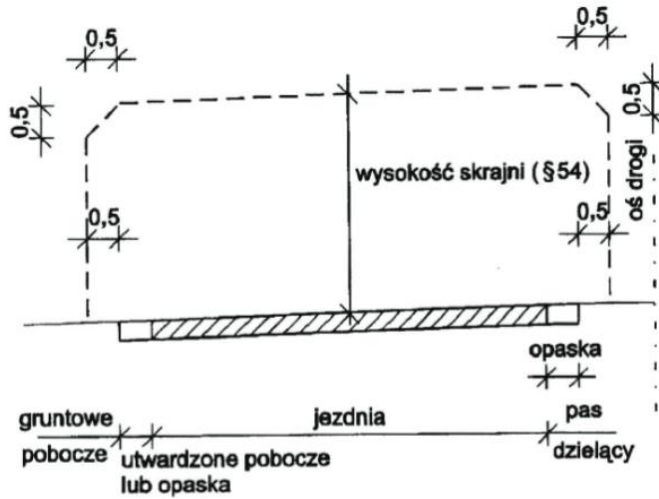
- 1) 4,70 m - nad drogą klasy A, S lub GP;

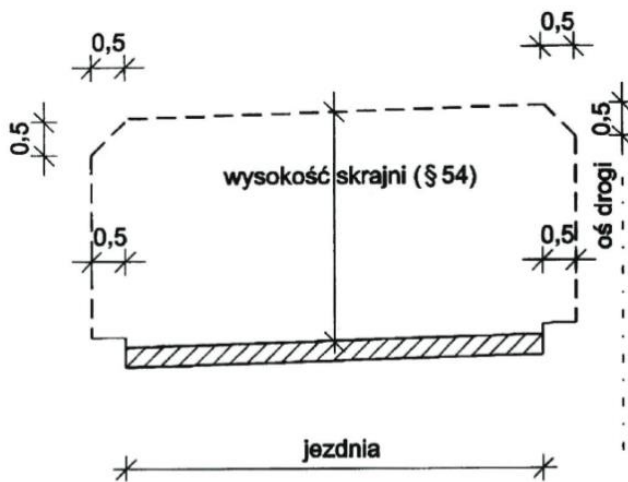
Rysunek 1 Dwojezdniowa droga klasy A lub S

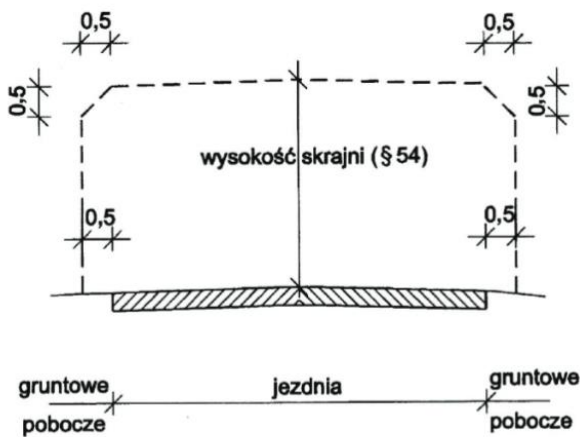
Rysunek 2 Jednojezdniowa droga klasy S

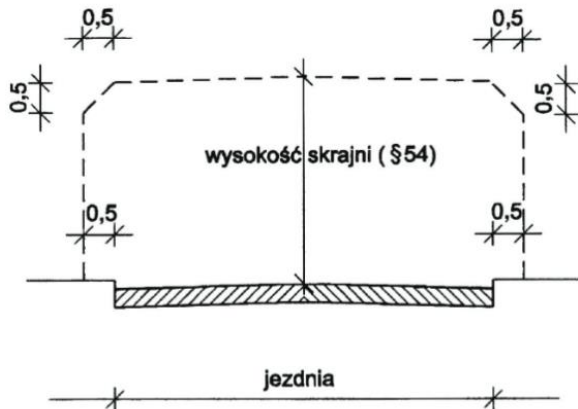
Rysunek 3 Dwujezdniowa droga klasy GP i drogi niższych klas - Jezdnia nieograniczona krawężnikami

Rysunek 4 Dwujezdniowa droga klasy GP i drogi niższych klas - Jezdnia ograniczona krawężnikami

Rysunek 5 Jednojezdniowa droga klasy GP i drogi niższych klas - Jezdnia nieograniczona krawężnikami

Rysunek 6 Jednojezdniowa droga klasy GP i drogi niższych klas - Jezdnia ograniczona krawężnikami

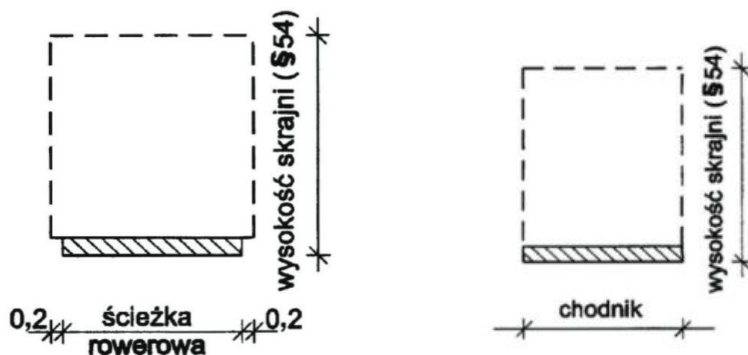
- 2) 4,60 m - nad drogą klasy G lub Z;
- 3) 4,50 m - nad drogą klasy L lub D.

Wysokość *skrajni* drogi może być zmniejszona do:

- 1) 4,50 m - jeżeli jest przebudowywana albo remontowana droga klasy A, S lub GP, natomiast obiekty nad tymi drogami nie są objęte tymi robotami;
- 2) 4,20 m - jeżeli jest przebudowywana albo remontowana droga klasy G lub Z, natomiast obiekty nad tymi drogami nie są objęte tymi robotami;
- 3) 3,50 m - nad drogą klasy L lub D, za zgodą zarządcy tych dróg.

Wysokość *skrajni* nad chodnikiem lub ścieżką rowerową powinna być nie mniejsza niż 2,50 m, a w wypadku ich przebudowy albo remontu może być zmniejszona do 2,20 m.

Wymiary *skrajni* torowiska tramwajowego określają Polskie Normy.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach (Dz. U. Nr 220, poz. 2181 z późn. zm.)⁶

⁶ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20032202181> [dostęp:] 02.12.2018r.

W części 7.3.2. - dotyczącej łuków poziomych o niedostatecznej widoczności, wskazano, iż w ocenie warunków widoczności (na łukach poziomych o niedostatecznej widoczności) nie uwzględnia się pojedynczych słupów czy *drzew*, tylko chwilowo ograniczających widoczność kierującym pojazdami.

W części 4 – dotyczącej urządzeń do oznaczania obiektów znajdujących się w skrajni drogi, określono, że „obiekty znajdujące się w skrajni drogowej i ulicznej powinny być wyraźnie oznaczane [...] do oznaczania *drzew* znajdujących się w skrajni drogi stosuje się folię odblaskową z poziomymi pasami białymi i czerwonymi o szerokości 250 mm”.

W części 9 – dotyczącej stosowania luster drogowych wskazano, że Lustra drogowe wypukłe U-18, o zwiększonym kącie obserwacji, stosuje się w miejscach, gdzie stojące przy drodze budynki, słupy, *drzewa* itp. ograniczają widoczność kierującym pojazdami. Dotyczy to przede wszystkim:

- skrzyżowań dróg i ulic osiedlowych,
- wyjazdów z posesji,
- przystanków komunikacji zbiorowej usytuowanych na łukach dróg (torów) lub ulic,
- dróg wewnętrznych w zakładach produkcyjnych, obiektach handlowych itp.

W części 10 – dotyczącej stosowania osłon przeciwolśnieniowych wskazano, że „w celu zapobieżenia oślepieniu przez nadjeżdżające z przeciwka pojazdy na drogach dwujezdniowych (autostradach) lub drogach równoległych stosuje się osłony przeciwolśnieniowe: naturalne (krzewy, *drzewa*) lub sztuczne (pełne, ażurowe) [...] jako osłony przeciwolśnieniowe mogą być stosowane w szczególności:- krzewy lub *drzewa*”

3. Infrastruktura podziemna

3.1. Projektowanie

3.1.1. Sieci gazowe

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 640).

(§ 10 ust.1 i 4) Dla gazociągów należy wyznaczyć, na okres ich użytkowania, strefy kontrolowane.

W strefach kontrolowanych nie mogą rosnąć *drzewa* w odległości mniejszej niż 2,0 m od gazociągów o średnicy do DN 300 włącznie i 3,0 m od gazociągów o średnicy większej niż DN 300, licząc od osi gazociągu do pni *drzew*. Wszelkie prace w strefach kontrolowanych mogą być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej

(§20) Dla gazociągu układanego w przecinkach leśnych powinien być wydzielony pas gruntu bez *drzew* i krzewów o szerokości minimum po 2,0 m z obu stron osi gazociągu, licząc od osi gazociągu do pni *drzew* lub do krzewów.

Jeżeli gazociąg na terenach leśnych jest budowany za pomocą przewiertu sterowanego, nie jest wymagane wycinanie *drzew* i krzewów. W takim przypadku gazociąg należy ułożyć

poniżej poziomu systemu korzeniowego *drzew*

(§ 10 ust.1 i 4) Dla gazociągów należy wyznaczyć, na okres ich użytkowania, strefy kontrolowane.

W strefach kontrolowanych nie mogą rosnąć *drzewa* w odległości mniejszej niż 2,0 m od gazociągów o średnicy do DN 300 włącznie i 3,0 m od gazociągów o średnicy większej niż DN 300, licząc od osi gazociągu do pni *drzew*. Wszelkie prace w strefach kontrolowanych mogą być prowadzone tylko po wcześniejszym uzgodnieniu sposobu ich wykonania z właściwym operatorem sieci gazowej

(§20) Dla gazociągu układanego w przecinkach leśnych powinien być wydzielony pas gruntu bez *drzew* i krzewów o szerokości minimum po 2,0 m z obu stron osi gazociągu, licząc od osi gazociągu do pni *drzew* lub do krzewów.

Jeżeli gazociąg na terenach leśnych jest budowany za pomocą przewiertu sterowanego, nie jest wymagane wycinanie *drzew* i krzewów. W takim przypadku gazociąg należy ułożyć poniżej poziomu systemu korzeniowego *drzew*

3.2. Linie elektroenergetyczne – projektowanie

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 404).

(Art.18 ust.2) Do usuwania *drzew* i krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej, z wyjątkiem *drzew* i krzewów usuwanych z nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, nie stosuje się przepisów o ochronie przyrody w zakresie obowiązku uzyskiwania zezwoleń na ich usunięcie oraz opłat z tym związanych

4. Cieki wodne

4.1. Melioracja – utrzymanie

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.).

(Art. 83f ust.1 pkt 10) Przepisów dotyczących wymogu uzyskania zezwolenia na usunięcia drzew nie stosuje się do drzew lub krzewów usuwanych na podstawie decyzji właściwego organu ze względu na potrzeby związane z utrzymaniem urządzeń *melioracji* wodnych szczegółowych

4.2. Cieki wodne i potoki – projektowanie

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.).

(Art.382 ust.5 i 6) w obszarach stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych może być zakazane wnoszenie obiektów budowlanych oraz wykonywanie robót lub czynności, które mogą spowodować czasowe lub trwałe zaburzenie reprezentatywności pomiarów i obserwacji, a w szczególności:

- 1) w odległości 30 m od urządzeń pomiarowych - wnoszenie wszelkich obiektów budowlanych, sadzenie *drzew* lub krzewów oraz sztuczne zraszanie upraw;
- 2) w odległości od 30 do 500 m od urządzeń pomiarowych - wnoszenie zwartej zabudowy

piętrowej oraz sadzenie *drzew* w zwartych zespołach.

Na obszarach stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych może być nakazane usunięcie *drzew* lub krzewów.

4.3. Cieki wodne i potoki – utrzymanie

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.).

(art.128 pkt2) Na terenie ochrony bezpośredniej należy: zagospodarować teren *zielenią*

(Art.175) W celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, nakazać usunięcie *drzew* lub krzewów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią

(Art.176 ust.1 pkt2 oraz ust.9) W celu zapewnienia szczelności i stabilności wałów przeciwpowodziowych zakazuje się wykonywania robót lub czynności, które mogą wpływać na szczelność lub stabilność wałów przeciwpowodziowych, w tym: uprawy gruntu, sadzenia *drzew* lub krzewów na wałach oraz w odległości mniejszej niż 3 m od stopy wału
W celu zapewnienia właściwej szczelności lub stabilności wałów przeciwpowodziowych właściwy organ Wód Polskich, w drodze decyzji, może nakazać usunięcie *drzew* lub krzewów

(art.227 ust.3 pkt3) Utrzymywanie publicznych śródlądowych wód powierzchniowych oraz morskich wód wewnętrznych polega także na zachowaniu stanu dna lub brzegów oraz na remoncie lub konserwacji istniejących budowli regulacyjnych, co jest realizowane przez: usuwanie *drzew* i krzewów porastających dno oraz brzegi śródlądowych wód powierzchniowych;

(art.382 ust.5 pkt1 i pkt2) Urządzenia pomiarowe służb państwowych podlegają ochronie na warunkach określonych w przepisach ustawy, w związku z czym może być zakazane w odległości 30 m od urządzeń pomiarowych - wznoszenie wszelkich obiektów budowlanych, sadzenie *drzew* lub krzewów oraz sztuczne zraszanie upraw, natomiast w odległości od 30 do 500 m od urządzeń pomiarowych - wznoszenie zwartej zabudowy piętrowej oraz sadzenie *drzew* w zwartych zespołach. (Ust.6) Na obszarach stref ochronnych urządzeń pomiarowych służb państwowych może być nakazane usunięcie *drzew* lub krzewów.

(Art.383 ust.1 pkt3 oraz ust.9) Osoby wykonujące badania, pomiary, obserwacje oraz prace kontrolne na potrzeby realizacji przez służby państwowe zadań, o których mowa w art. 376, art. 377 ust. 1 oraz art. 380, a także prace związane z wykonywaniem, obsługą lub utrzymaniem urządzeń pomiarowych służb państwowych, mają prawo do: usuwania *drzew* lub krzewów z obszaru strefy ochronnej oraz wykonywania niwelacji terenu.

5. Linie kolejowe

5.1. Projektowanie

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów,

elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1227).

(§1) Na gruntach położonych w sąsiedztwie linii kolejowej *drzewa* i krzewy mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego.

(§3) *Drzewa* i krzewy, elementy ochrony akustycznej oraz zasłony odśnieżne w sąsiedztwie przejazdów i przejść kolejowych powinny być usytuowane w odległości zapewniającej warunki widoczności przejazdów i przejść, określone w przepisach o warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie.

(§5 ust.1 i 2) Dla ochrony linii kolejowej w miejscach zagrożonych zaspami śnieżnymi powinny być urządzone stałe lub przenośne zasłony odśnieżne.

Wysokość zasłon odśnieżnych nie powinna być mniejsza niż 1,5 m.

(§6) Stałe zasłony odśnieżne powinny być urządzone jako żywopłoty lub parkany. Parkany jako stałe zasłony odśnieżne powinny być ustawiane jedynie wtedy, gdy ze względu na warunki miejscowe nie jest możliwe urządzenie żywopłotów.

(§7) Do zakładania żywopłotów używa się rodzimych gatunków *drzew* i krzewów.

Użyte do założenia żywopłotu gatunki *drzew* i krzewów powinny zapewniać:

- 1) możliwie gęsty żywopłot na całej jego wysokości;
- 2) szybkie tempo przyrostu oraz uzyskanie wymaganej wysokości żywopłotu.

Żywopłoty powinny być urządzone w dwóch rzędach w odległości od 0,5 m do 1,0 m jeden rząd od drugiego.

Pas gruntu pod żywopłotem wraz z pasami gruntu po obu jego stronach niezbędnymi do prac związanych z jego utrzymaniem powinny mieć szerokość od 2 m do 3 m w zależności od rodzaju roślin w żywopłocie.

Żywopłoty powinny być utrzymywane na takiej wysokości, aby maksymalnie ograniczały nawiewanie śniegu na tory kolejowe w czasie zamieci śnieżnych.

Na terenach, gdzie linie kolejowe są szczególnie narażone na zamiecie śnieżne, powinny być urządzone dwa dwurzędowe żywopłoty; odległość między żywopłotami powinna wynosić od 6 m do 10 m, licząc od zewnętrznej krawędzi pasów przeznaczonych do ich pielęgnacji.

Żywopłoty powinny być utrzymywane zgodnie z zasadami ochrony i pielęgnacji roślin.

(§9) Pasy przeciwpożarowe w sąsiedztwie linii kolejowej, na której prowadzony jest ruch kolejowy, powinny być urządzone i utrzymywane jako jedna równoległa do linii kolejowej bruzda o szerokości co najmniej 4 m usytuowana w odległości od 2 m do 5 m od dolnej krawędzi nasypu lub górnej krawędzi przekopu linii kolejowej, a w razie występowania rowów bocznych - od zewnętrznej krawędzi tych rowów.

Bruzda, o której mowa w ust. 1, powinna być oczyszczona z wszelkiej roślinności do warstwy mineralnej, a na gruntach torfiastych - posypana warstwą piasku o grubości od 0,01 m do 0,02 m. Bruzdę może stanowić inna powierzchnia pozbawiona materiałów palnych.

5.2. Utrzymanie

Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2117 z

późn. zm.)

Usuwanie drzew i krzewów: (Art.9yc ust.2) Do usuwania *drzew* i krzewów znajdujących się na nieruchomościach objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej, z wyjątkiem *drzew* i krzewów wpisanych do rejestru zabytków, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134, z późn. zm.) w zakresie obowiązku uzyskiwania zezwoleń na ich usunięcie oraz opłat z tym związanych.

(Art.9yc ust.1) Do gruntów rolnych i leśnych objętych decyzją o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej nie stosuje się przepisów [ustawy](#) z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych

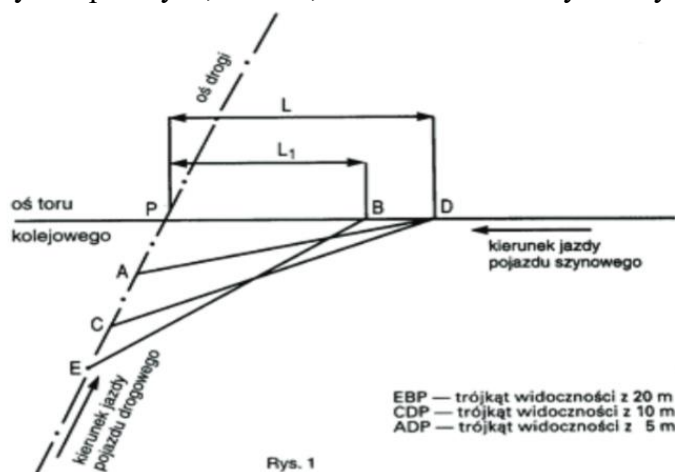
Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1227).

Usytuowanie drzew i krzewów: (§1): Na gruntach położonych w sąsiedztwie linii kolejowej *drzewa* i krzewy mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego.

(§3): *Drzewa* i krzewy, elementy ochrony akustycznej oraz zasłony odśnieżne w sąsiedztwie przejazdów i przejść kolejowych powinny być usytuowane w odległości zapewniającej warunki widoczności przejazdów i przejść, określone w przepisach o warunkach technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych z drogami publicznymi i ich usytuowanie.

Cześć B ust.124 Załącznik nr3 WARUNKI I SPOSÓB SPRAWDZANIA WIDOCZNOŚCI PRZEJAZDÓW KOLEJOWO-DROGOWYCH I PRZEJŚĆ do Rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 1744).

W obszarze w obrębie trójkątów widoczności nie sytuuje się obiektów ograniczających widoczność, w szczególności obiektów budowlanych, *drzew*, krzewów i innych upraw wysokopiennych, reklam, elementów ochrony akustycznej.⁷

⁷ Przepisy rozporządzenia stosuje się przy projektowaniu, budowie, przebudowie, remoncie i utrzymaniu skrzyżowań linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami publicznymi i drogami wewnętrznymi, a także ich użytkowaniu.

6. Przepisy budowlane

6.1. Projektowanie

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 z późn. zm.)

(§ 266 ust.4) Między wylotem przewodu spalinowego i dymowego a najbliższym skrajem korony *drzew* dorosłych należy zapewnić zachowanie odległości co najmniej 6 m

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 lutego 1995 r. w sprawie rodzaju i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

(§6) Opracowania geodezyjno-kartograficzne do celów projektowych obejmują przygotowanie dokumentacji geodezyjnej niezbędnej do wykonania projektu budowlanego. treść mapy do celów projektowych, poza elementami stanowiącymi treść mapy zasadniczej łącznie z granicami władania (własności) nieruchomości (działek), powinna zawierać: **usytuowanie zieleni wysokiej ze wskazaniem pomników przyrody,**

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800)⁸

W §13 ust.5 i ust.6 wskazano, iż

„**Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego poza aglomeracją,** mogą być wprowadzane do *ziemi*, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m³ na dobę;
- 2) BZT5 ścieków dopływających do indywidualnego systemu oczyszczania ścieków jest zredukowane co najmniej o 20%, a zawartość zawiesin ogólnych co najmniej o 50%;
- 3) miejsce wprowadzania ścieków do *ziemi* jest oddzielone warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych”

„**Ścieki pochodzące z własnego gospodarstwa domowego lub rolnego, zlokalizowanego w aglomeracji,** mogą być wprowadzane do *ziemi*, w granicach gruntu stanowiącego własność wprowadzającego, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) ich ilość nie przekracza 5,0 m³ na dobę;
- 2) nie przekraczają najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń właściwych dla RLM aglomeracji, na obszarze której zlokalizowane jest gospodarstwo, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia;
- 3) miejsce ich wprowadzania do *ziemi* jest oddzielone warstwą gruntu o miąższości co najmniej 1,5 m od najwyższego użytkowego poziomu wodonośnego wód podziemnych”

W §21 opisano warunki wprowadzania wód opadowych lub roztopowych do gruntu, wskazując że:

Ust.1 - Wody opadowe lub roztopowe, ujęte w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacyjne,

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20140001800> [dostęp:] 02.12.2018r.

pochodzące z zanieczyszczonej powierzchni szczelnej:

1) terenów przemysłowych, składowych, baz transportowych, portów, lotnisk, miast, dróg zaliczanych do kategorii dróg krajowych, wojewódzkich lub powiatowych klasy G, a także parkingów o powierzchni powyżej 0,1 ha, w ilości, jaka powstaje z opadów o natężeniu co najmniej 15 l na sekundę na 1 ha,

2) obiektów magazynowania i dystrybucji paliw, w ilości, jaka powstaje z opadów o częstotliwości występowania jeden raz w roku i czasie trwania 15 minut, lecz w ilości nie mniejszej niż powstająca z opadów o natężeniu 77 l na sekundę na 1 ha

- mogą być wprowadzane do wód lub do *ziemi*, o ile nie zawierają substancji zanieczyszczających w ilościach przekraczających 100 mg/l zawiesin ogólnych oraz 15 mg/l węglowodorów ropopochodnych.

Ust.2 - Wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni innych niż powierzchnie, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzane do wód lub do *ziemi* bez oczyszczania.

Ust.3 - Wody opadowe lub roztopowe w ilościach przekraczających wartości, o których mowa w ust. 1, mogą być wprowadzane do wód lub do *ziemi* bez oczyszczania, pod warunkiem że urządzenie oczyszczające jest zabezpieczone przed dopływem wód opadowych i roztopowych o natężeniu większym niż jego przepustowość nominalna

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 86, poz. 579)⁹

W rozdziale 2 - *Usytuowanie budowli hydrotechnicznych* i ich oddziaływanie na środowisko, w §15 wskazano, że „*Budowle hydrotechniczne* powinny być *usytuowane* i projektowane tak, aby:

- 1) zapewniały zgodność z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo wymogami decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 4) harmonizowały z istniejącym krajobrazem, przy uwzględnieniu regionalnych cech budownictwa oraz wymagań wynikających z przepisów o ochronie zabytków;

6.2. Przepisy budowlane – prowadzenie prac budowlanych

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1202 z późn. zm.)¹⁰

W art.34 dotyczącym wymaganych elementów niezbędnych do zatwierdzenia projektu budowlanego, poprzedzająca wydanie decyzji o pozwoleniu na budowę, w ust.3 pkt1 wskazano, iż „projekt budowlany powinien zawierać: projekt zagospodarowania działki lub terenu, sporządzony na aktualnej mapie, obejmujący: określenie granic działki lub terenu, usytuowanie, obrys i układy istniejących i projektowanych obiektów budowlanych, sieci uzbrojenia terenu, sposób odprowadzania lub oczyszczania ścieków, układ komunikacyjny i

⁹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle hydrotechniczne i ich usytuowanie, [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20070860579>, [dostęp:] 02.12.2018r.

¹⁰ Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 czerwca 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo budowlane, [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001202> [dostęp:] 02.12.2018r.

układ zieleni, ze wskazaniem charakterystycznych elementów, wymiarów, rzędnych i wzajemnych odległości obiektów, w nawiązaniu do istniejącej i projektowanej zabudowy terenów sąsiednich;”

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1935)¹¹

W §8 dotyczącym elementów składowych części opisowej i rysunkowej projektu zagospodarowania działki lub terenu w pkt 1 ust3 wskazano, że część opisowa, „[...] powinna określać: projektowane zagospodarowanie działki lub terenu, w tym urządzenia budowlane związane z obiektami budowlanymi, układ komunikacyjny, w tym określający parametry techniczne dróg pożarowych, sieci i urządzenia uzbrojenia terenu zapewniające przeciwpożarowe zaopatrzenie w wodę, **ukształtowanie terenu i zieleni** w zakresie niezbędnym do uzupełnienia części rysunkowej projektu zagospodarowania działki lub terenu”, natomiast w pkt4 określono, iż projekt powinien również zawierać „zestawienie powierzchni poszczególnych części zagospodarowania działki budowlanej lub terenu, jak: powierzchnia zabudowy projektowanych i istniejących obiektów budowlanych, powierzchnie dróg, parkingów, placów i chodników, **powierzchnia zieleni lub powierzchnia biologicznie czynna** oraz innych części terenu, niezbędnych do sprawdzenia zgodności z ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku z decyzją o warunkach zabudowy albo decyzją o lokalizacji inwestycji celu publicznego”. W ust.3 pkt4 w/w paragrafu wskazano, że „część rysunkowa, sporządzona na mapie, [...] powinna określać: **ukształtowanie zieleni, z oznaczeniem istniejącego zadrzewienia podlegającego adaptacji lub likwidacji, oraz układ projektowanej zieleni wysokiej i niskiej, a w razie potrzeby charakterystyczne rzędne i przekroje pionowe terenu;**

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.).

(Art.75) W trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac, a w szczególności ochronę gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.

Przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją konkretnej inwestycji.

Jeżeli ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa, należy podejmować działania mające na celu naprawienie wyrządzonych szkód, w szczególności przez kompensację przyrodniczą.

Właściwy organ administracji w pozwoleniu na budowę szczegółowo określa zakres obowiązków, o których mowa w ust. 1 i 3.

Wymagany zakres kompensacji przyrodniczej w przypadku przedsięwzięć, dla których była przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale

¹¹ Obwieszczenie Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 13 września 2018 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego, [źródło] ISAP – Internetowy System Aktów Prawnych, <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20180001935> [dostęp:] 02.12.2018r.

społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, określa decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach oraz inne decyzje, przed wydaniem których została przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko

6.3. Ciągi przeciwpożarowe

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030).

(§4 ust.2) Wymagana ilość wody do celów przeciwpożarowych może być określona odrębnie dla dzielnic i osiedla w jednostce osadniczej, pod warunkiem oddzielenia ich od innych dzielnic i osiedli pasami niezabudowanego terenu o szerokości co najmniej 100 m, na których dopuszcza się drzewostan liściasty lub mieszany składający się co najmniej w 50 % z drzew liściastych

(§12 ust.2) Droga pożarowa powinna przebiegać wzdłuż dłuższego boku budynku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4, na całej jego długości, a w przypadku gdy krótszy bok budynku ma więcej niż 60 m - z jego dwóch stron, przy czym bliższa krawędź drogi pożarowej musi być oddalona od ściany budynku o 5-15 m dla obiektów zaliczanych do kategorii zagrożenia ludzi i o 5-25 m dla pozostałych obiektów. Pomędzy tą drogą i ścianą budynku nie mogą występować stałe elementy zagospodarowania terenu lub drzewa i krzewy o wysokości przekraczającej 3 m, uniemożliwiające dostęp do elewacji budynku za pomocą podnośników i drabin mechanicznych.

(§12 ust.6 pkt2) Droga pożarowa jest doprowadzona do budynku tak, że jej najbliższa krawędź jest oddalona o 5-10 m od rzutu pionowego na poziom terenu każdego z okien, o których mowa w pkt 1, a między tą drogą i wymienionymi oknami nie występują stałe elementy zagospodarowania terenu lub drzewa o wysokości przekraczającej 3 m, uniemożliwiające dotarcie do tych okien za pomocą podnośników i drabin mechanicznych;

7. Inne przepisy

7.1. Rekultywacja – utrzymanie

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161).

(Art5 i 15) Właściwy organ (w sprawach ochrony gruntów rolnych starosta, a gruntów leśnych - dyrektor regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, z wyjątkiem obszarów parków narodowych, gdzie właściwym jest dyrektor parku) ze względu na ochronę gleb przed erozją i ruchami masowymi ziemi, może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntów, o których mowa w ust. 1, zalesienie, *zadrzewienie* lub *zakrzewienie* gruntów, lub założenie na nich trwałych użytków *zielonych*. Właścicielowi gruntów przysługuje zwrot kosztów zakupu niezbędnych nasion i sadzonek ze środków budżetu województwa,

7.2. Stosunki sąsiedzkie

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 z późn. zm.).

(Art.149) Właściciel gruntu może wejść na grunt sąsiedni w celu usunięcia zwieszających się z jego drzew gałęzi lub owoców. Właściciel sąsiedniego gruntu może jednak żądać

naprawienia wynikłej stąd szkody.

(Art.154 §1) Domniemywa się, że mury, płoty, miedze, rowy i inne urządzenia podobne, znajdujące się na granicy gruntów sąsiadujących, służą do wspólnego użytku sąsiadów. To samo dotyczy drzew i krzewów na granicy.

7.3. Pozostałe

Uchwała Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa" na lata 2012-2020 (M. P. z 2012 r. poz. 839).

Dlatego autorzy oceny wskazują na duże znaczenie kontynuacji działań mających na celu zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, a w szczególności wytycznych PROW 2007-2013; są to m.in. działania rolnośrodowiskowe i zalesieniowe, które mogą przyczynić się do rozwikłania nierozwiązanych dotąd problemów, np. do ograniczenia zanieczyszczeń gleb i wód, zmniejszenia erozji gleb, kształtowania i ochrony *zadrzewień* śródpolnych, tworzenia stref buforowych i ekotonowych czy podtrzymania ekstensywnych form gospodarowania rolniczego

Negatywne oddziaływania mogą wystąpić natomiast przy realizacji następujących priorytetów i kierunków interwencji zaprojektowanych w strategii:
realizowanie kompensacji przyrodniczych polegających na prowadzeniu *zadrzewień* i utrzymywaniu niezmiennych terenów przydrożnych

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.).

(Art.127) Ochrona zwierząt oraz roślin polega na:

- 1) zachowaniu cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej i utrzymaniu równowagi przyrodniczej;
 - 2) tworzeniu warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku;
 - 3) zapobieganiu lub ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin;
 - 4) zapobieganiu zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody.
2. Ochrona, o której mowa w ust. 1, jest realizowana w szczególności poprzez:
- 1) obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo;
 - 6) ograniczanie możliwości wycinania *drzew* i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni;
 - 7) zalesianie, *zadrzewianie* lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy przemawiają za tym potrzeby ochrony gleby, zwierząt, kształtowania klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem różnorodności biologicznej, równowagi przyrodniczej i zaspokajania potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych ludzi;

(Art.72 ust.1) W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez: zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów *zieleni*

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z

późn. zm.).

(Art.2 i 3) Ochrona *przyrody*, w rozumieniu ustawy, polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników *przyrody*: ... krajobrazu, zieleni w miastach i wsiach, zadrzewień Natomiast Celem ochrony *przyrody* jest: ... ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ... zasobów, tworów i składników *przyrody* *Cele te są realizowane poprzez* uwzględnianie wymagań ochrony *przyrody* w strategiach (w tym strategiach rozwoju kraju i strategiach regionalnych jak np. strategiach rozwoju gmin), programach (w tym wojewódzkich, powiatowych i gminnych programach ochrony środowiska), planach zagospodarowania przestrzennego województw, studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i innych dokumentach (w tym opracowywaniu standardów i zaleceń¹²), obejmowanie zasobów, tworów i składników *przyrody* formami ochrony *przyrody*, opracowywanie i realizację ustaleń planów ochrony dla obszarów podlegających ochronie prawnej ...

(*art.4*) Obowiązkiem organów administracji publicznej, osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych jest dbałość o *przyrodę* będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym

(Art.78) Rada gminy jest obowiązana zakładać i utrzymywać w należyтым stanie tereny zieleni i zadrzewienia.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Dz. U. Nr 263, poz. 1572).

(§28) Przedmiotem geodezyjnego pomiaru sytuacyjnego lub wysokościowego są szczegóły terenowe, będące obiektami przestrzennymi objętymi bazami danych, o których mowa w [art. 4 ust. 1a i 1b](#) ustawy, oraz inne szczegóły terenowe, których potrzeba usytuowania w państwowym systemie odniesień przestrzennych wynika z innych przepisów prawa. Ze względu na wymagania dokładnościowe pomiaru wyróżnia się następujące grupy szczegółów terenowych: II grupa: elementy zagospodarowania terenu, w szczególności: parki, zieleńce, trawniki, place zabaw i wypoczynku, skwery, pojedyncze *drzewa* oraz boiska sportowe;

¹² Art.6b ust.1 pkt2 Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1307).

8. Wykaz aktów prawnych

Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566 z późn. zm.)

Ustawa z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2062 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 404).

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2222 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1161).

Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2117 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 124).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 640).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1227).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 października 2015 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać skrzyżowania linii kolejowych oraz bocznic kolejowych z drogami i ich usytuowanie (Dz. U. poz. 1744).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 lutego 1995 r. w sprawie rodzaju i zakresu opracowań geodezyjno-kartograficznych oraz czynności geodezyjnych obowiązujących w budownictwie (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 124, poz. 1030).

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie standardów technicznych wykonywania geodezyjnych pomiarów sytuacyjnych i wysokościowych oraz opracowywania i przekazywania wyników tych pomiarów do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (Dz. U. Nr 263, poz. 1572).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. poz. 2183).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. poz. 1408).

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków

technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1422 z późn. zm.)

Uchwała Nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przyjęcia "Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa" na lata 2012-2020 (M. P. z 2012 r. poz. 839).